№ 168

GAZETA PORANNA.

WARSZAWA

Niedziela dnia 27 Czerwca 1841 roku.

Piśmiennictwo Krajowe, najtańszy tygodnik literacki w Warszawie razem z Gazetą Poranną przy któréj wychodzi, kosztuje na miesiąc zł. 2 gr. 20 bez roznoszenia. Kantor Głowny przy ul. Trębackiéj Nr. 639.

Minister Sekretarz Stanu, oznajmił Namiestnikowi Królestwa, pod dniem 3 (15) b. m.; że Jego Cesarska Mość, w przychyleniu się do przedstawienia Jego Książęcéj Mości, Najmiłościwiéj wyrzec raczył: że przepis artykułu V. Najwyższego Manifestu, w dniu 16 (28) Kwietnia r. b. wydanego dla Cesarstwa, z powodu zaślubin Jego Cesarskiéj Wysokości Wielkiego Księcia Cesarzewicza Następcy Tronu, rozciąga się w całéj swéj sile i na poddanych Królestwa Polskiego. — Artykuł pomieniony brzmi jak następuje: »Wszelkiego rodzaju i stopnia wojskowym, włościanom i innym obywatelom, którzy się do dnia dzisiejszego wydalili za granicę, lub z domów i od komend samowolnie, udzielamy Najmiłościwsze przebaczenie, skoro znajdujący się w Rossyi, w półroku, a oddaleni za granicę, w rok powrócą na swe miejsca, wojskowi zaś, do swych komend lub stawią się w Guberniach przed Dowódcami batalionów straży wewnętrznéj. Przebaczenie takowe nie rozciąga się do tych, którzy unikając sądu lub ukarania, z powodu byłych rokoszów i spisków na zakłócenie wewnętrznéj w Państwie spokojności, zbiegli za granicę. Postanowienia, względem takowych osób wydane, pozostają nietykalnie w swéj mocy.«

Kommissya Rządowa Sprawiedliwości, zatwierdziła protokóły złożonego examinu, w Kommissyi Examinacyjnej Gubernii Sandomirskiéj przez Lucyana Kosickiego, Edwarda Domaszewskiego, Ignacego Pioro, Applikantów sądowych, i Leopolda Piętkowskiego, Kancelistę Sądu Policyi Poprawczéj wydziału Radomskiego; w skutku którego przyznany został stopień zdolności do sprawowania wyższych urzędów sądowych, do klassy 2éj należących: Kosickiemu, ze szczególnym, innym zaś, z przyzwoitym dla kraju pożytkiem.

Londyn 15 czerwca. — Królowa i Książę Albert wrócili z Nuneham, gdzie zaszczycili odwiedzinami arcybiskupa z Yorku.

W obu izbach parlamentowych zawczoraj i wczoraj nic nowego nie zaszło; izba wyższa zajmowała się ciągle ograniczeniami kary śmierci, izba niższa przyjmowała same tylko prośby.

Dzienniki ministeryalne zapowiadają różne zmiany członków rządu. Między innémi Sir Jerzy Grey ma zostać rzeczywistym ministrem gabinetowym, zaś pan Shiel objąć jego miejsce jako audytor jeneralny. Urząd Vice-Prezydenta izby handlowéj otrzyma pan Fok Maule, a podsekretarstwo stanu do spraw wewnętrznych zajmie Lord Seymur, obecny Sekretarz indyjskiéj kontroli.

Chartyści ciągle się burzą, jak to widać z następnego doniesienia dziennika *Hereford-Times*: »Dziś przybył pocztą do Newport pakiet z Brystol, pod adresem pana C. Moore w Pontopool, który jako podejrzany policya zabrała. Znaleziono w nim dwie strzelby, dwa bagnety, dwa pistolety, pięć form do lania kul i wiatrówkę, mnóstwo burzliwych odezw i exemplarz dzieła Pułkownika Macerona pod t:

„Wiadomość dla ludu o przygotowywaniu palnéj materyi«, oraz znaczną ilość pism Cobbetta, i towarów bawełnianych i płóciennych; wszystko tak było opakowane, iż wszyscy sądzili, że to są towary łokciowe. Nazajutrz uwięziono człowieka, który na poczcie pytał o ten pakiet. Pokazało się, że był to znany chartystowski agitator mówca z Nottingham, zwany Black, który przybrawszy miano C. Moore, tu i owdzie wędrując przedawał łokciowe towary. Policya osadziła na miesiąc w domu poprawy, skazawszy do robot publicznych. Sir J. Graham ma zamiar wystąpić jako kandydat do parlamentu ze strony City of Westminster. *Globe* mniema, że go wyborcy nieprzyjmą.— O'Connell przybył 11 b. m. do Dublinu w celu poczynienia przygotowań do zbliżających się walk wyborców, od których spodziewa się szczęśliwego wypadku na korzyść whigów. Komodor Napier przy mianowaniu członka do parlamentu z Marylebone, otrzymał 986 głosów więcéj, niż jego współzawodnik kandydat torysowski Young—bo pan Youngmiar 945 głosów, a Sir K. Napier 1931.—Pan Grote, członek izby niższéj ze strony City of London, ze stronnictwa radykalistów, pisał do wyborców swoich, donosząc że na przyszłych wyborach o żaden urząd ubiegać się nie będzie; mniema bowiem, że w obecnym położeniu rzeczy, człowiek, którego zdanie polityczne różni się od zdania obecnego gabinetu i który nie przyrzekając popierać ani Sir R. Peela ani Lorda Melbourne, dla przyszłego parlamentu niekorzystnym będzie.

Z panem Green właścicielem okrętu, zawarto kontrakt względem zabrania 1000 ludzi, których rząd wysłać ma do Chin, i w ogóle najęto w tym celu trzy okręta za 15,000 f. szterl.

Dzisiejsze gazety donoszą o nowym zamachu na życie znanego Neuendorfa mieniącego się Księciem Normandyi i synem Ludwika XVI. Od miesiąca miano mu donieść, iż życie jego jest w niebezpieczeństwie, odpowiedział, iż uwiadomi o tem policyę. Niedawno mieszkał on na wsi pod Londynem, gdzie w laboratorium swojem wyrabiał broń i pracował nad wynalazkiem straszliwego działa, do czego komitet z wyższych oficerów złożony udzielił mu dwanaście bomb.—Neuendorf czyniąc różne przygotowania udawał się częstokroć do Londynu. Podczas ostatniéj jego niebytności, wcisnęło się do jego domu wielu płatnych ajentów, którzy przyjąwszy u niego służbę, wemknęli się do laboratoryum, w którem sam pracował, lecz zamiar ich nie zupełnie się udał. Neuendorf za powrotem nie znalazł wprawdzie w laboratoryum swojem nic, co by mogło wzbudzić podejrzenie, jednak znalazł w domu klucz podobny do swojego, powtórzył więc rozkaz niewpuszczania nikogo do domu swojego pod żadnym pozorem, i oddalił podejrzanego sługę.—Nazajutrz pracując w swojem laboratoryum, postrzegł nagłą explozyę w końcu izby, a w przeciągu trzech sekund cała izba była w płomieniach. Na oknie stało naczynie z palną materyą potrzebną do jego wynalazku; cisnął się więc wśród płomieni aby je za okno wyrzucić, lecz już ogień je objął i pękły w chwili gdy ie wyrzucał. Ręce i twarz mocno skaleczył i udało mu się ujść drzwiami; ale przypomniawszy sobie, że w innem miejscu stała machina, którą w Wolwich miano probować, jedyna jego nadzieja na którą cały majątek poświęcił, udał się powtórnie z naczyniami napełnionemi wodą i naraził się na pewną śmierć, atoli bez niczyjéj pomocy ugasił ogień i wyratował machinę, ale całe ciało miał mocno popalone. Policya śledzi przyczyny tego wypadku.

Standard doniósł, że pan E. Stanley sekretarz skarbu, uda się jako gubernaror do Bombaj. *Globe* zbija tę pogłoskę dodając, że pan Stanley otrzyma wyższą posadę lecz w Anglii.

Odebraliśmy niedawno wiadomość od wyprawy wysłanéj dla spławienia rzeki Niger w Afryce. Zelażny parostatek *Sudan*, który opuścił Plymouth d. 17 kwietnia, stanął w Teneryffie d. 14 maja. Stamtąd miał się udać do wysp zielonego przylądka, tam oczekiwać na dwa inne parostatki *Albert* i *Wilboforce* i

i popłynąć wraz z nimi do rzeki Niger.—*Globe* donosi w swoich wiadomościach giełdowych, że w ostatnich dniach 10 znacznie się polepszył handel wychodowy na ląd stały, i że znaczne są jeszcze zamówienia. To paprawił o interesa w Manchester i Liverpool, mianowicie w handlu bawełną.

Paryż d. 17 czerwca. — Słychać, że wczoraj zgromadziło się u hrabiego Molé około 30 parów, którzy naradzali się nad pytaniem: czyli przyjąć należy poprawkę w prawie o pracach publicznych? Zdaje się, że wielu z nich nie chciało słuchać powodów, dla których starano się przekonać ich o niesłusznie czynionéj oppozycyi. Uradzono, że gdy izba te tylko prawa poprawiać chce, których wykonanie bezpośrednie jest koniecném i potrzebnem, gabinet może je do przyszłych odroczyć posiedzeń. Drugie zgromadzenie ma dziś lub jutro nastąpić.

Courrier du bas Rhin donosi, że izba handlowa w Strasburgu podała usilną do izby parów prośbę, względem wotowania jeszcze na teraźniejszych posiedzeniach o traktacie Francyi z Holandyą.

Piszą z Mostaganem dnia 8 czerwca.— »Jenerał Bugeaud na czele nowéj kolumny dziś wyruszył do Maskary. Zamyśla on miejsce to lepiéj opatrzyć w żywność i zabawi tam dni kilka dla kierowania działaniami w celu podbicia sąsiednich pokoleń. O ile znany Abdel Kadera, wnosimy, że wyprawa ta pozostanie bez skutku. Arabowie wszędzie ustępują, unikając spotkania. Jenerał Bugeaud przedsiębierze dla tego tak rychło jedną po drugiéj wyprawę, aby korzystać z obecnéj pory roku. Dotąd wojsko pod dostatkiem miało żywności i wody. — W lecie zbyteczne upały mocno utrudzają pochód i są niebezpieczne dla zdrowia żołnierzy. Sprzyjająca więc pora jest zby krótką, zimowe deszcze nie dozwalają wychodzić w pole. Arabowie opuścili Thazę i Boghar, do których skierował się jenerał Baragnay d'Hillers, poprzednio je spaliwszy. Lecz gdy piérwsze miasto lepiéj niż drugie było zbudowane, tylko więc znajdujące się tu szpitale, młyny i t. p. ulegli pastwie płomieni; twierdzę ochroniono. Taza było jednem z najznakomitszych miast Abdel-Kadera na południu, tu miał on zasoby, tu przy zajęciu Miliany zgromadził wszelkie pomocnicze środki. Emir miasto to kazał znowu odbudować, a piérwszym jego założycielem był Dia Far-Ben-Abdallah w r. 974 hedsziry (1596 po n. Chr). W dwóch dniach francuzi zniszczyli warownie.

Messager zaprzecza wieści jakoby zaszło nieporozumienie między księciem Nemours i jenerałem Bugeaud. Książe ten dnia 15 b. m. na pokładzie parostatku Grandeur wrócił do Marsylii.

Izba parów wczoraj odrzuciła wprawdzie wszystkie przez kommissyą przedstawiane poprawki, w prawie o zakazie sprzedaży nowych towarów drogą licytacyi, lecz cały projekt przyjęła większością 56 przeciw 53 głosów. Tak mała większość sprawiła wielkie wrażenie.

Według *Censeur de Lyon* liczba zamieszkałych tam jezuitów tak się pomnożyła, iż ulica *Sala* obiąć ich nie może, dla tego też kupili w Touviéres dom na imie trzeciéj osoby, w którym wielu z nich klasztorne życie prowadzić zamyśla.

Monitor Paryzki donosi, że admirał Stopford odwołany został ze stacyi wschodniéj. Tenże dziennik donosi: »Zawiadomiono nas, że anglicy w téj chwili zbierają mocne siły w Chatam, dla wsparcia wyprawy chińskiéj; 800 ludzi już wysłano a wkrótce drugie tyle odpłynie.

Giełda 17 czerwca.—Błędna wiadomość o układach względem pożyczki austryjackiéj w Paryżu korzystnie na giełdę działała. Obliczono, że w takich okolicznościach 5 procentowa renta za wysoko postępowała. Niektórzy spekulanci zbywali francuzkie papiery w zamiarze zakupienia papierów austryjackich.

Mastricht 16 czerwca.— Król wczoraj udzielił posłuchanie na którem długo z pograniczną kommissyą belgicką rozmawiał. Złożono mu dwa medale, jeden na cześć pierwszéj jego podróży, drugi na pamiątkę poświęcenia

Synagogi. Na danym obiedzie Król wzniosł toast za pomyślność Limburga i Mastrichtu, wynurzając żal ze Mastricht za daleko od Hagi leży, inaczéj bowiem częściéj by go zwiedzał.

Bruksela 17 czerwca. — Biega tu pogłoska że hr. Muelenaere złoży tekę wydziału spraw zagranicznych, zaś obejmie ją pan Nothomb; wówczas pan Desmaissiéres zostanie ministrem spraw wewnętrznych a wydział ten złączony będzie z wydziałem budowli publicznych. Gdy minister Volzem złożył urząd burmistrza miasta Bruxelli, król powierzył go panu Wyns de Ramour.

Neapol 8 czerwca. — Summa, którą rząd tutejszy przeznaczył dla francuskiego towarzystwa Taiz, Aynard i Komp. za rozwiązanie kwestyi o siarkę, nie milion fr. ale dukatów a tak 4½ mil. fr. wynosi. Oprócz tego rząd tutéjszy zobowiązał się wszystkie mało znaczne składy siarki tego towarzystwa zagranicą do najwyższych cen posunąć; w czém znaczną poniesie stratę.

Konstantynopol 2 czerwca. — Wczoraj nakoniec rosyjski parostatek *Silatsh* powiózł ultimatum porty do Mehmeda Alego. Że hatiszeryf z d. 13 lutego w ultimatum tem zmodyfikowany został, już wiadomo. Dodać jednak należy co następuje: Poddanie się Egiptu porcie, albo raczéj mówiąc odżycie wolnego wyboru Sułtana względem obsadzenia urzędów tamtejszego baszy, znajdzie miejsce wraz z wygaśnięciem męzkich następców Mehmeda Alego. Płeć żeńska i przez nią połączeni potomkowie wyjęci są od następstwa. Co do armii jak wiadomo, każdemu baszy wolno będzie mianować lądowych i morskich oficerów aż do pułkownika. Własnemu ich widokowi i słuszności zostawia się, przedłużenie pięcio letniego w batiszeryfie zakresu kapitulacyi dla żołnierzy egipskich. Basza Egiptu nie będzie posiadał ani wyższéj rangi, ani żadnego znakomitszego tytułu, niż każdy inny Wezyr. Również jak mieć chce pierwszy hatiszeryf, a jak to nowy powtarza firman, Egipt zostawać ma w ścisłym związku poddaństwa względem porty, tak że wszelkie prawa i zasady inne prowincye obowiązujące i do Egiptu rozciągać się mają. Obecny firman obala wszelki dawniéj istniejący w téj mierze wyjątek. Również warunek względem dotrzymywania ze strony Egiptu warunków traktatu z którymkolwiek ościennem państwem zawartego, objęty jest firmanem. Naostatek Egipt ulegać będzie wszelkim w Turcyi wydanym lub wydać się mającym rozporządzeniom skarbowym, zaś użycie przychodów, dopiero po złożeniu rocznego Sułtanowi haraczu dozwala się—lecz wysokość budżetu, miara podatków, podlegać będą prawom tureckim. Drugi do Aleksandryi wysłany firman stanowi o ilości haraczu, który rocznie wynosić ma 80,000 worków. Pod względem téj summy Mahib Effendi dotąd bawiący w Aleksandryi komissarz Sułtana, otrzymał niejakie instrukcye według których ma się z Mehmedem układać. Mniemają, że Mehmed uzyska zwolnienie 20 lub 30,000 worków.

W téj chwili głoszą, że Kandydaci mocną wyrządzili szkodę wojsku tureckiemu na Krecie. Porta odebrała niepokające wieści z Bulgarji i Macedonii.

Wiadomości handlowe.

Na ostatnich targach warszawskich i pragskich płacono za korzec żyta zł. 17 gr. 22; pszenicy zł. 28 gr. 17; grochu polnego zł. 18 gr. 7; cukrowego zł. 23 gr. —; fasoli zł. — gr. jęczmienia zł. 16 gr. 14; owsa zł. 11 gr. 15; mąki pszennéj przedniéj zł. 37 gr. 14; ordynaryjnéj zł. 41 gr. 25; żytniéj pytlowéj zł. 28 gr. 10; kaszy jaglanéj zł. 38 gr.— ; gryczanéj zwyczajnéj zł. 29; gr. 24; drobnéj zł. 54 gr. 16 perłowéj z. 65; ordynaryjnéj zł. 25 gr. 12; słomy centnar 100 - funt. zł. 2 gr. 10; siana zł. 3 gr. 10; sążeń drew sosnowych zł. 43; wół dobry duk. 15; średni 12, lichy 9; cielę zł. 18; baran zł. 16; wieprz dobry zł. 90; średni zł. 72; lichy 54; masła funt. zł.—gr. 29; słoniny funt gr. 20; kartofli kor. zł. 6 gr. 20; okowity 10 pr. garn. zł. 5 gr. 17; szumówki 6 pr. zł. 3 gr. 10.